

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

1 De tutoria potestate, & tutelis in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

adipisceretur, vt auctores Dionysius Halicarnassensis, in 2. Gellius lib. 1. c. 12. & alii.

¶ Tertio soluitur emancipatione potestas, dum pater eam magistratu legitimo proficitur, sublati antiquorum circuitibus de quibus supra diximus, se eam potestate manuum suarum mittere, l. pen. & fin. de eman. liber. C. §. prater ea, quibus modus patris. par. sol. Trina autem emancipatio ad hoc, vt plene iuris sui esset filius olim requirebatur lege duodecim tabul. in filiis primi gradus. Ceteri autem liberi, prater filium, tam masculi, quam feminæ, vna mancipatione & manumissione sui iuris fiebant, vt ait Vlpian in tit. ex corpore iuris, tit. 10.

¶ Quarto, lex est Numæ Dio. Hali. in 2. Si pater permiserit filio uxorem ducere, futuram bonorum & sacrorum iuxta leges participem, patri post hac nullum ius esto vendendi filium. Vnde ex eo immunita, & si non sublata censeatur potestas. Et nunc in Gallia ex consuetudine quorundam locorum, filius ducens uxorem habetur pro emancipato, & vt sui iuris in omnibus acquisitionibus, vt apud Bituriges in consuet. Bitur. tit. de iur. & stat. perso. §. 2. Et hanc consuetudinē & statutum si fiat hac de re valere ait Bartolus, l. si maritus. §. legis Julia, ad l. l. de adult. Receptumque consuetudine Senenli, Consuet. de sens. tit. de Bail. art. 148. Blefensi, Consuet. de Blois, tit. de l' estat des person. art. 1. Burgundia, Bourgoge tit. des enfans de plisse, tit. §. 3.

¶ Quinto, tacite præsumitur emancipatus filius, si pater eum diu passus sit res eius, vt patremfam gerere ex rescripto Antonini, l. 1. de eman. liber. lib. 8. tit. 47. Paulus autem Iurifcon. in l. sicum fideicomissa. 16. §. Aristo. qui & a quibus manum lib. non fiant, li. 40. P. tit. 9. Diu verbum decennium interpretatur, ad præfribendam libertatem sufficiens tempus, quando manumissio a non habente potestatem facta fuit. Sine autem manumissione Diocletia. & Maximianus bonæ fidei possessionem pro libertate viginti annos præscribit, Diocl. & Max. in l. 2. de long. temp. præscr. que pro libertate, non contra libertatem opponitur, lib. 7. C. tit. 22. Et ita hodie feruari tradunt And. Barbaria, in l. sciendum, col. 26. in fin. vers. & adduco. de ver. oblig. Baldus in l. post mortem, de adop. filiumfam. qui per viginti annos seorsum a patre habitauerit negotiando, vt emancipatus, pro emancipato haberi. Meminit & Const. Harmonopolus lib. 1. propt. iur. tit. 18. nouellæ constitutionis Cæsaris Leonis, qua filius habetur pro tacite emanci-

pato, qui non contradicente patre, sibi certum & stabile viuendi genus delegit, si res suas prudenter & studiose gerenti minime aduersatus est, per se viuere eum permittens quamuis necdum ad eam perueniret ætatem, qua matrimonium contrahere possit. Quia ex diuturnitate temporis omnia præsumuntur solemniter acta, omniaque necessaria solemnitati supplentur, vt in aliis, l. qui in aliena, §. sed si non, de acq. her. in P. l. cum de in rem verso, de vsur. l. hoc iure, §. ductus aque, d. ag. quorid. & est. l. 1. §. denique, de ag. plu. arc. l. sciendum, de verb. oblig. Et ideo non officit rescriptum Dioclet. & Maximiani, l. non nudo 3. de emancip. libero, lib. 8. C. tit. 49. quo deciditur, non nudo consensu patria potestate liberis, sed solemniter acti liberari: nam hoc silentio paterno, neque nudus consensus, sed solemniter præsumitur. Sed & hic tempore breuiori ex consuetudinibus singulorum locorum liberari potestate obseruabis, vt iuxta per annum Burdegalæ seorsum filius habitauerit a patre, §. 2. de stat. pers. in consuet. Burdeg. & ibi Ferronius. In Burgundia quoque seorsum a patre habitans, pro emancipato habetur, in consuet. Burg. tit. des enfans, de plus. l. tit. §. 3.

¶ Sexto tradunt Interpretes, Bal. in c. 1. §. 1. de duob. fratri. A. lexand. in l. si quis restam. fac. poss. & alii supr. citati, ex generali consuetudine Galliarum maiorem 25. annis posse esse in iudicio, vt supra diximus in effectibus huius potestatis, sine auctoritate patris, posse testari, codicillari, & contrahere, eo quod habeatur pro emancipato, talique reputetur.

¶ Postremo modo soluitur patria potestas morte naturali filii, aut patris, dummodo postea nepos incidat in aui potestatem, §. 1. quibus mod. ius pat. sol. l. nepotes. de iis qui sunt sui vel alien. iur. in P. que & in morte ciuili contingente locum habent, §. cum autem, quibus mod. ius pat. sol. l. si qua pena, de iis qui sunt sui vel alien. iur. Suspenditur autem potestas capto patre ab hostibus, l. in bello §. si quis captiur, de capti. P. §. si ab hostibus, dicit. tit. quibus mod. ius Vlpian in tit. 10. nam & eo postliminii iure reuerfo, eandem recipit: Sicuti & deportatus relictus, l. si §. minor, de senten. pass. ressit. lib. 9. C. Si patri, inquit Vlpianus in fragmen. seu titul. tit. 10. vel filio aqua & igni interdicitum est, patria potestas tollitur, quia peregrinus sit, cui aqua & igni interdicitum est. Neque autem, peregrinus cinem Romanum, neque cinis Romanus peregrinum in potestate habere potest.

DE TUTORIBVS ET TUTELA LIBER XII.

De Tutoria potestate, & Tutelis in genere. Cap. 1.

Lib. 1. Instit. tit. 13. Lib. 5. C. tit. 28. Lib. 26. P. tit. 1.

- 1 Continuatio libri.
- 2 Personarum alia diuisio, in eas qua in suam tutelam venerunt, Et que non venerunt, & que tutelam aliorum habent.
- 3 In tutela sua qui sunt.
- 4 Pupillus, & impubes quis dicatur.
- 5 Orphanus quis.
- 6 Tutores qui, & quare, & tutela.
- 7 Tutela personarum cur introductio ratione, primaque a naturali hominum omnium coniunctione.
- 8 Tutela seu curatio diuina & humana. Humana alia inuitis, alia volentibus imperat.
- 9 Tutela & curatio minorum & subditorum in utilitatem eorum indita.
- 10 Tutorum & curatorum fides maxime cur desiderata.
- 11 Pupilli alendi, ubi sine suspitione alii possunt.
- 12 Pupilli pupillane a tutoribus debent instrui, & moribus bonis erudiri.
- 13 Tutela prospicit & rebus minorum.
- 14 Q. Fabii Maximi filio ob prodigialitatem bonis interdicitum.
- 15 Tutor Senatori prodigo, vt pupillo, datus a Tiberio.
- 16 Tutores etiam filiabus puberibus dati.

¶ Vblata est medio vel e viuus patria potestate, diximus filios sui iuris effici: hoc tamē aliam recipit interpretationem. Vt interdum non plene sui iuris efficiantur, a-

liquando plene. ¶ Atque hoc ideo alia distinctio personarum consideranda est, ratione ætatis filiorum potestate liberatorum: vt personæ aliæ dicantur in suam tutelam peruenisse, aliæ sub tutela alterius esse, aliæ curam & tutelam aliorum habere. ¶ In suam tutelam peruenisse dicuntur, habita ratione & status eius, de quo sermo habetur & mentis eius qui loquitur, minores & impuberes quidem puberes facti. At pubes tutelam suam adeptus dicitur, qui ad legitimam 25. anno ætatem peruenit: in furioso, prodigo, & eo cui ob causam prætor curatorem dedit, quando cura & tutela liberatur. Interdum & in filiofa. is in tutelam suam peruenisse dicitur, qui etiam in suam potestatem venit, id est, quando a patris liberatus est potestate, & pubes fit, vt omnia prosequitur & explicat Vlpianus in l. cum filiofam. 48. de legat. 3. lib. 32. P. tit. 1. Proprie tamen & simpliciter in suam tutelam peruenit, qui eius ætatis est, que amplius tutore non indiget, si masculus sit 14. ann. & femina viripotens 12. Paul. l. si filiofam. 49. eod. Ea enim ætate finitur, vt docebimus Deo fauente postea tutela.

¶ Porro qui intra eam ætatem est, pupillus est, seu impubes 4 dictus, sine sit in potestate patris, l. fin. §. si pupillus, de verb. oblig. in P. l. si infans, §. prin. de iur. deliber. lib. 6. C. siue extra potestatem: siquidem vox communis est a puppo, id est, puero & minore declinata. Verum tamen cum alio nomine dicatur, qui in potestate patris sit communiter, qui caret & est priuatus intra illam ætatem cura & officio patris pupillus dicitur. Et ita cum Pomponio IC. l. pupillus est 239. de verb. sign. lib. 50. P. tit. 16. pupillus est, qui cum impubes est, de sit in patris potestate esse, aut morte, aut mancipatione. ¶ Orphanum qui vocant Græci, quod s tainen

tamen nomen D. Hieronymus ei adseribit qui patre & matre quoque caret.

6 ¶ At qui in locum parentum, intra eam ætatem substituuntur, ut curam habeant personarum pupillarum, & bonorum eorum, tutores dicuntur, quasi tutores, de tutel. ap. Instim. Pla. lib. 15. de legib. l. tutoris præcipuum officium de adm. tut. lib. 26. P. tit. 7. l. fin. eod. tit. C. & munus ipsam, quod gerunt & officium, tutela. Quanquam & ad aliam ætatem, sed tamen minus proprie transferatur appellatio tutoris & tutelæ: nam ratione generis, alis significationis nominis tuitionis, quicumque etiam alios, quam impuberes defendunt & tuentur, dici possunt tutores, ut & aliquando eo nomine curatores significantur, cuiuscumque generis; & tutela pari modo appellatio generis alis esse potest, ad omnem defensionem, quam idoneus pate fam. faceret, l. generaliter ut de adm. tut. lib. 26. P. tit. 7. Sic tutelam corporis dixit Florentinus Iulianus l. 3. de inst. & iur. Et Cicero pro Murena, & Cæciliæ, mulieres ait fuisse olim in perpetua tutela, propter infirmitatem consilii. Nam, ut ait Lilius lib. 34. maiores nostri voluerunt, eam nihil neque; privati negotii sine tutore agere. Nunc porro non de illa generali defensione, sed impuberum, instituta est nobis tractatio.

7 ¶ Cura autem si placuerit tutelam hanc personarum introducere, audiamus rationes. Prior itaque; ex naturali hominum mutua coniunctione pendet: cum enim natura cognationem quandam inter omnes homines constituerit, l. 3. de inst. & iur. P. interest etiam hominis alium ope egerem affici beneficio, l. servus ea lege, de servis export. in P. & 2. officior. Cicer. explicat. & a sapientioribus imprudentes regi. Sicut enim a sibi, ioribus pendente inferiora providentia & tutela divina. Sic inter inferiora qui sibi prospicere nequeunt, ab aliis regantur, aliusve subiciantur ad eorum, & que illorum sunt conservacionem, expedit. ¶ Sic Plato lib. de regno, vel in civili curatore diuinum, & humanum constituit curatorem; & tu. sum. curacionem humanam in eam que iniuris & eam que volentibus, prospicit & imperat, diuidit. Imperat iniuris etiam publice Rex & tyrannus, sed Rex ut plerumque volentibus, iste autem semper; euentibus vi. ¶ In privata cura ratione dominus & tutor prospicit, sed ille ferre ex arbitrio, hic ex legis præscripto, & ut pater filiis, & Rex bonus subditis. Si recuset autem pupilli & iniuri subiciantur; & proinde D. Paulus dixit, ad G. l. c. 2. ¶ Quanto tempore heres parvulus est, nihil differi a servo, cum sit tamen aominus omnium honorum sed sub tutoribus quoad curatorem est usque ad tempus præsentium a patre. Habenturque tutores quod pertinet ad providentiam pupillarem loco dominorum, ex eisponso Pauli I. C. l. tutor qui tutelam 28. de adm. tut. lib. 26. P. tit. 7. Et naturali iuri conveniens est, ut illi qui per se ætatis non sunt, alterius tutela regantur, § si de Attil. tut. Sic Cicero 1. offic. ut tutela, sic procuratio reip. ad util. eorum, qui commissi sunt, non ad eorum quibus commissi gerenda est. Quod & de curatorem dictum fuisse intelligo, qui & dati videntur, ut ope fieri autem, qui per ætatis infirmitatem rebus suis pertractandis vel sibi non sufficiunt, d. l. quod si forte 14. §. pen. de sol. P. l. non quasi ipsi iure 4. §. si rem p. ill. sal. for. in P. aut propter consilii seu mentis inopiam §. si furiosus, de curat. lib. 1. Instim. tit. 23. l. consilio, de curat. fur. C. ¶ Solent & idcirco parentes, quibus data est libera potestas deligendi filiis suis tutores, qui post mortem eorum paternum hoc officium præbeant, eligere amicissimos & fidelissimos, ut scribit Paulus, l. amicissimos 39. de excus. tut. lib. 27. P. tit. 1. Lexque & mores pariter ab hoc officio maximam fidem reponunt. Quamvis enim quantum fuerit cum maxima controuersia & dilceptione seniorum & sapientum, de gradu & ordine officiorum in homines: conveniebant tamen facile, constabatque ex moribus populi Romani, primum iuxta parentes locum tenere debere pupillos fidei, tutelæque nostræ creditos; secundum eos, proximum locum clientes habere, qui sese itidem in fidei patrociniumque nostrum dederunt: tum in tertio hospites; postea, cognatos, affines, ut est apud Aulum Gellium lib. 5. c. 13. Et Plato lib. 11. de leg. Quæ sit in am, inquit, maronem tutatur, & qui de legum custodia, id est de magistratibus, tutorem obferuare iussus est, non minus orphanos, quam si genuisset eos, diligit, neque res illorum secus, quam suas gubernat, imo etiam affectu ammi melius.

¶ Quod sit, & ut omnis suspicio finitira debeat in hac admittitione & potestate tolli, decretumque sit, sibi alendum tantum pupillum & apud eum, de cuius fide non dubitetur, ex affectionis vel propter opinitatis propensa ratione, l. 1. & 2. ubi pup. educ. deb. in 12. P. l. 1. & 2. de alimen. pupill. præst. an. ¶ Altera ratio tutelæ pupilli mores respicit: quod inter sit reipub. bonos habere cives & probos, & idcirco in iuuenili ætate eruditione proba informari, ut tales in viros evadant, qui reipub. auxilio & honori sint. Illud autem congruentius assequi non possumus, quam præficiendo impuberibus rectorem domesticum, nempe patre orbatis, alium qui eorum curam obeat: datur enim potissimum persona, § datur, de excus. tut. cum similit. & postmodum ex contentione rebus eiusdem. Quamobrem tutoris munus præcipuum procurare pupillum in tutam bonis moribus & disciplinis, vel artificio, l. cum plures, §. cum tutor, de adm. tut. l. si C. de alimen. pup. præst. imo & pupillam olim liberalibus disciplinis erudiendam tradere moris erat, l. qui filium, ubi pup. educ. deb. in P. easque pupillis imputat expectas, veluti legitime factas tutor, l. 2. de a. end. l. b. l. 2. de alimen. pup. præst. ¶ Omnis ætas, inquit Concilium Toletan. in can. omnis ætas, 12. q. 1. ab adolescentia in malum prone est, ideo si aliquis in clerico pupilli existunt, sacerdotali tutela foueantur, ut & vita eorum a criminibus intacta sit. & res eorum ab iniuria impiorum. ¶ Tertia ratio & prospicit rebus per tutorem administrationem. Melius enim, inquit Iustini in l. si, §. si sum autem filium, vers. melius, de bona liber. C. si, micta potestate alterius, iuueniles coarctare calor: ne cupid. n. dediti tristem sentiant exitum, qui eos per dispersum sequitur parimonium. Meliusque est prospicere & occurrere periculo ab alienationis illicitæ patrimonii, quam post dispersum restitutioni in integrum operam & auxilium impartiri, l. si in quibus restit. non est neces. l. 1. quan. lic. sine iud. se vind. Et interest reipub. ne quis re sua male utatur; § si de iis qui sunt sui vel alie. iur. l. 2. eod. in P. l. seruum, §. pub. iud. de Proc. in P. nam bonum publicum respicit conservatio rerum, ut in vltimacione obseruatum est l. de vlt. cap. in P. ¶ Quæ ratione legitimus, Quintum Pompeium prætorum vrbis, Q. Fabii Maximi filio de generi bonis interdixisse paternis. Neque in tanta ciuitate qui illud decretum reprehenderet inuentum fuisse. Dolenter enim, inquit Val. Max. lib. 3. c. 5. homines ferebant, pecuniam, qua Fabia genis splendore seruire debebat, flagitiis deiecit: sic quem nimia patris indulgentia herodem eliquerat, publica seruitas exheredauit. Scribit & Dio Cassius lib. 57. circa fin. Tiberium Cæsarem Senatori cuidam luxuriose viuenti tutorem quasi esset pupillus dedisse. Vlp. in tit. 11. Tutores, inquit, constituntur tam masculis, quam feminis: sed masculis quidem impuberibus datur, propter ætatis infirmitatem; feminis autem tam impuberibus, quam puberibus, propter forensium rerum ignorantiam.

De Finitione Tutelæ, Cap. 2.

- 1 Tutela quid.
- 2 Tutoria vis ad quid cogat.
- 3 Tutor inuitus sit, & inuito datur, eod. Curator non utique.
- 4 Tutela, quare potius potestas in capite libero, quam in caput liberorum dicatur.
- 5 Tutor vel curator seruis esse nequit, nec seruis datur.
- 6 Tutoris auctoritas quid, & quare concessa.
- 7 Tutor rerum & personarum curam habet pupillarum, curator potissimum rerum.
- 8 Auctoritas tutoris in quibus negotiis pupillarum non exigitur, & exigatur.
- 9 Auctoritas tutoris esse debet presentis & intelligentis tutoris, raturamque habentis.
- 10 Auctoritas & consensus tutoris duo sunt, que separari possunt.

Tutela, ¶ est vis & potestas in capite libero, ad tuendum eum, qui propter ætatem se defendere nequit, iure citius data vel permissa, l. de intel. in P. §. est autem tutela eod. ap. Instim. Quæ definitio Seruii I. C. est absoluta, totam substantiam definiti continens, totiusque materiam & formam tractationis tutore seriem. ¶ Vim ¶ in primis habet cogentem tutela, quia & inuitus fit tutor, §. sed ex his, de Attil. tut. apud eundem. Vlp. l. i. de adm. tut. lib. 26. P. tit. 7. & inuitus accipit tutorem, Vlp. l. nec non 6. de tut. & cur. da. ab his & c. eod. lib. tit. 5. Et ideo ille, si se non excusauerit a tempore quo sciuerit se datum, etsi non gesserit, obnoxius est tutelæ, d. et. l. tutor, 19. & l. si scilicet 8. de adm. tut. lib. 5. C. tit. 38. quidam decedens 6. §. si eod. tit. in P. hic autem nec sibi eligere tutor: potest, l. 2. tut. in P. in quo differet a pubere, qui curatore potest sibi deligere, l. 3. si pupillus, eod. Etsi cogatur aliquem accipere, §. item in tut. de cur. ap. Instim. Proinde gesta a tutoribus perinde rata sunt, ac si a dominis ipsis maioribus factis pupillis gererentur, siue eum per iudicio, siue cum comodo illorum fiant, l. cum plures, §. 1. de adm. tut. in P. Vltimo; adeo, ut facta & negligentia tutoris, pupillus immeritus